

Національний університет «Одеська юридична академія»

Робоча група з питань розвитку кримінального права
Комісії по правовій реформі при Президентові України

Робоча група з питань кримінального та кримінального процесуального права
Науково-консультативної ради при Голові Верховної ради України

Південний регіональний центр Національної академії правових наук України
Кафедра кримінального права НУ «ОЮА»

Одеський місцевий осередок ГО «Всеукраїнська асоціація кримінального права»

Завдання кримінального права в умовах надзвичайного стану

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції,

*присвяченої 25-річчю утворення
Національного університету
«Одеська юридична академія»*



**м. Одеса
9 грудня 2022 р.**

«Завдання кримінального права в умовах надзвичайного стану». Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 25-річчю утворення Національного університету «Одеська юридична академія». Одеса, 9 грудня 2022 року. Укладачі: Є.Л. Стрельцов, В.П. Кедик. Відп. редактор Є.Л. Стрельцов. Одеса: ПРЦ НАПрН України, НУ «ОЮА», 09.12.2022. – 214 с.

У збірнику представлені тези доповідей та повідомлень, які були оприлюднені на міжнародній науково-практичній конференції «Завдання кримінального права в умовах надзвичайного стану», присвяченій 25-річчю утворення Національного університету «Одеська юридична академія», яка відбулась 9 грудня 2022 року на базі Південного регіонального центру Національної академії правових наук України та кафедри кримінального права Національного університету «Одеська юридична академія». Збірник розрахований на науково-педагогічних працівників, докторантів та аспірантів, магістрантів та студентів, практичних працівників, всіх, кого цікавлять сучасні проблеми кримінального права.

Відповідальний за випуск:
д.ю.н., професор Є.Л. Стрельцов

Тези друкуються в авторській редакції. Відповідальність за зміст поданого матеріалу несуть автори.

<i>Кріпак Н.Г.</i> ПОНЯТТЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОСТУПКУ В ЗАРУБІЖНОМУ КРИМІНАЛЬНОМУ ПРАВІ.....	178
<i>Купенко А.І.</i> ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ДОМАШНЄ НАСИЛЬСТВО: АНАЛІЗ СУДОВОЇ ПРАКТИКИ.....	180
<i>Лупу В.С.</i> ТА ФУНКЦІЇ СУЧАСНОГО КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА.....	183
<i>Мазур Ю.С.</i> ЗАЛУЧЕННЯ ДІТЕЙ ДО УЧАСТІ У ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТАХ.....	186
<i>Мархайчук Д.М.</i> ПРАВОВА КВАЛІФІКАЦІЯ КОЛАБОРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	188
<i>Наливайченко В.О.</i> МАРОДЕРСТВО: ЧИ ВСІ КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ ВЛАСНОСТІ, СКОЄНІ ПІД ЧАС ВІЙНИ, Є МАРОДЕРСТВОМ?	191
<i>Рачок А.І.</i> ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЗЛОЧИНІВ У СЕРЕДНЬОВІЧЧІ.....	193
<i>Саїк О.Б.</i> ВОЄННИЙ СТАН ЯК ОБСТАВИНА, ЯКА ВПЛИВАЄ НА КВАЛІФІКАЦІЮ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ.....	195
<i>Стащук А.Ю.</i> КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВОПОРУШЕННЯ В УМОВАХ НАДЗВИЧАЙНОГО СТАНУ: ПОНЯТТЯ, ОЗНАКИ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ.....	197
<i>Тарасенко М.Л.</i> ОСОБЛИВОСТІ КІБЕРЗЛОЧИНІВ.....	200
<i>Філімончук М.О.</i> КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВОПОРУШЕННЯ В УМОВАХ НАДЗВИЧАЙНОГО СТАНУ: ПОНЯТТЯ, ОЗНАКИ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ.....	203
<i>Штанько Ю.А.</i> ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ ЯК СУБ'ЄКТ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ.....	206
<i>Ядаменко О.О.</i> ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА МАРОДЕРСТВО ТА ІНШІ ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ВЛАСНОСТІ В УМОВАХ ДІЇ НАДЗВИЧАЙНОГО АБО ВОЄННОГО СТАНУ: СУЧАСНИЙ ПОГЛЯД.....	208
<i>Язаджи В.С.</i> ПРОГАЛИНИ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВИХ НОРМ У СФЕРІ ДОРОЖНЬО-ТРАНСПОРТНОГО РУХУ.....	210
Streltsov Yevgen. CRIMINAL LAW IN THE CONDITIONS OF THE EMERGENCY (CONFERENCE PRESENTATION)	212

*Сайк О. Б.,
студентка 2 курсу магістратури
факультету адвокатури та
антикорупційної діяльності
Національний університет
«Одеська юридична академія»*

ВОЄННИЙ СТАН ЯК ОБСТАВИНА, ЯКА ВПЛИВАЄ НА КВАЛІФІКАЦІЮ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ

З початком повномасштабного збройного нападу військ РФ на нашу суверенну землю функціонування всього державного механізму зазнало вимушених змін. Такі вимушені зміни торкнулись і сферу кримінального судочинства.

Відтак, воєнний стан є особливим правовим режимом, котрий було введено 24 лютого 2022 року Указом нашого Президента України Зеленського Володимира Олександровича.

У березні були внесені зміни до чинного кримінального закону, котрі стосувались посилення відповідальності за кримінальні правопорушення за статтями 185, 186, 187, 189, 191 Кримінального кодексу нашої держави, вчинені в умовах воєнного стану [4].

Тут варто зазначити, що вищезазначені кримінальні правопорушення являються основними майновими кримінальними правопорушеннями, котрі завжди становили значну частину всієї кримінальної статистики в Україні. До них відносять зокрема крадіжки, грабежі, розбої, вимагання, а також розтрата і заволодіння майном шляхом зловживання службовим становищем [1].

Нині особливо кваліфікованим злочином є крадіжка, вчинена в умовах воєнного чи надзвичайного стану. Вчинення крадіжки в умовах воєнного стану одразу кваліфікується за ч. 4 ст. 185 ККУ, за що передбачено покарання у вигляді позбавлення волі від 5 до 8 років [3].

У цьому аспекті на практиці, нажаль, військові дії агресора в багатьох випадках спрямовані проти мирного населення, цивільної інфраструктури, що породжує страх за його життя та здоров'я, змушує людей залишати свої домівки та майно.

Досить часто такі обставини використовуються зловмисниками для фактичного безперешкодного заволодіння цим майном шляхом проникнення в квартири, будинки, офіси чи заклади торгівлі. Також трапляються випадки відкритого заволодіння чужим майном, у тому числі із застосуванням насильства. Суспільна небезпека таких дій значно підвищується в умовах воєнного чи надзвичайного стану.

Слід також зазначити, що прискорені зміни чинного кримінального законодавства призвели до певного нерозуміння таких складних питань щодо розуміння воєнного стану як обвинування, що впливає на кваліфікацію кримінального правопорушення.

Так, воєнний та надзвичайний стан, а також пов'язані з ними інші обставини, що впливають на кваліфікацію кримінального правопорушення, в законі про кримінальну відповідальність викладено по-різному:

- 1) зазначення «в умовах воєнного стану» (як приклад – частина 2 статті 435 Кримінального кодексу України);
- 2) зазначення «в умовах воєнного стану або в період збройного конфлікту» (як от частина 2 статті 113 Кримінального кодексу України);
- 3) зазначення «в умовах воєнного або надзвичайного стану» (наприклад – частина 4 статті 191 Кримінального кодексу України);
- 4) зазначення «під час надзвичайного або воєнного стану» (частина 3 статті 201-2 Кримінального кодексу України) та ін. [3].

Передбачені п. 11 ч. 1 ст. 67 КК обставини, що обтяжують покарання, – «вчинення кримінального правопорушення з використанням умов воєнного або надзвичайного стану,

інших надзвичайних подій» стосуються лише кримінального правопорушення. Така ситуація видається нелогічною, оскільки в умовах війни реагування на кримінальне правопорушення має посилюватись залежно від обставин, а не категорії делікту [2, с.38].

Необхідність визнання воєнного або надзвичайного стану, а також пов'язаних з ними обставин, такими, що впливають на кваліфікацію кримінального правопорушення або призначення покарання, обумовлена тим, що за їх наявності полегшується вчинення кримінально протиправного діяння, зростає ризик особи стати потерпілою, а правоохоронні органи нашої держави мають обмежені ресурси для адекватного кримінально-правового реагування.

Отож, в досить складних умовах сьогодення, в котрих зараз перебуває наша держава такий особливий правовий режим, як воєнний стан, має важливе значення при кваліфікації кримінальних правопорушень, адже він безпосередньо є обставиною, від якої залежить значення вчиненого суспільно-небезпечного протиправного діяння.

Список використаних джерел:

1. Кравчук О., Михайленко Д. Воєнний стан як обставина, яка впливає на кваліфікацію злочину та призначення покарання. Юридична практика, 2022. <https://pravo.ua/voiennyi-stan-iakobstavyna-iaka-vplyvaie-na-kvalifikatsiiu-zlochynu-ta-pryznachennia-pokarannia/>
2. Навроцький В. О. Виклики, що постали перед українським кримінальним правом з початком українсько-російської війни. Кримінально-правові, кримінологічні, кримінальні процесуальні та криміналістичні проблеми протидії злочинності в умовах воєнного стану : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (електронне видання) (Київ – Львів – Дніпро, 20 квіт. 2022 р.). С. 36–41.
3. Кримінальний кодекс України. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001, № 25-26, ст.131. Чинний, зі змінами.
4. Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо посилення відповідальності за злочини проти основ національної безпеки України в умовах дії режиму воєнного стану : Закон України від 3 берез. 2022 р. №2113-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2113-20#Text>